

Saksframlegg

Internasjonal strategi for Trøndelag

Arkivsaksnr.: 06/4353

Forslag til vedtak/innstilling:

1. Internasjonal strategi for Trøndelag skal bidra til å styrke internasjonale relasjoner for regionens samfunnsliv og næringsliv gjennom å støtte trønderske næringsklynger med internasjonale ambisjoner. Trondheim kommune sin rolle er å tilrettelegge for næringsliv, FoU-miljøer, skoler, frivillige organisasjoner og andre, i forhold til internasjonale markeder, samarbeidsregioner, EU-programmer og andre internasjonale finansieringsmekanismer.
2. Trondheim kommunes internasjonale arbeidsprogram for skoleverket er kommunens prioritering som involverer ungdom.
3. Trondheim kommune vil bidra til å styrke samarbeidet med etablerte samarbeidsregioner/byer framfor innsats mot nye samarbeidsregioner/byer.
4. Av fylkeskommunenes tiltaksliste vil Trondheim kommune delta i disse 2006 aktivitetene:
 - Utvikle strategi med spesifiserte tiltak for internasjonale studenter og innvandrere.
 - Utvikle grenseregionalt samarbeidsprogram for Trøndelag, Jemtland og Vesternorrland. Det legges opp til faste årlige toppmøter i regionen.
 - Initiativet overfor Galicia ang. samarbeid om pilegrimsspørsmål følges opp.
 - Samarbeidet med Norfolk om elevutplassering fortsetter og videreutvikles, og tilbudet vurderes utvidet til også å gjelde regioner i andre språk- og kulturområder.
 - Offentlige aktører i Trøndelag bistår trøndersk næringsliv i forhold til satsing i Sentral- og Øst-Europa
 - Etablerte kontakter følges opp for videre konkretisering av samarbeid med Tampere.
 - I samarbeid med næringslivet og kompetanse- og kunnskapsorganisasjoner i Trøndelag vurderes mulighetene i Chongqing og Kina. Dette arbeidet samordnes i Trondheim kommune med Green City prosjektet. Det arrangeres workshop /seminar med dette formål i første kvartal 2006.
 - Utrede hensiktsmessig samordning av de ulike prosjekter og institusjoner som er etablert for internasjonalisering av næringsliv og forskning.
 - Demokrati og ungdom.
 - Trøndelag etablerer en ressurs innenfor programmet Ung i Europa.
 - Internasjonale engasjementer innen opplæringssektoren.
 - Det tas sikte på å etablere en ressurs til koordinering av videregående skolars internasjonale aktivitet. Trondheim kommune vil samarbeide med denne ressursen.

Trondheim kommune

Saksutredning:

I denne saken inviteres Formannskapet til å fatte vedtak som samsvarer med vedtakene gjort i Fylkestinget i Nord-Trøndelag sak 85/2005 og Fylkestinget i Sør-Trøndelag sak 86/2005 om innholdet i en felles internasjonal strategi for Trøndelag. Vedtakene er vedlagt denne saken.

Bakgrunn

Trøndelagsrådet gjorde vedtak 2. juni 2005, TR-sak 16/2005, der Trøndelagsrådet anbefaler at begge fylkeskommunene og Trondheim kommune behandler og vedtar internasjonal strategi for Trøndelag. Samtidig ber Rådet om at administrasjonene tydeliggjøre prioriteringer i sammenheng med politisk behandling i de politiske organene.

Gjennom Bystyrets behandling av Felles Fylkesplan (Fsak 363/05) og Formannskapetets behandling av Samhandlingsprogrammene (Fsak 362/2005 og Fsak 403/05) har Trondheim kommune sluttet seg til at internasjonaliseringen er et viktig element i regionens økonomiske, kulturelle og sosiale utvikling.

I sak 351/05 har Formannskapet vedtatt plan og økonomisk ramme for grunnskolens arbeid med internasjonale prosjekter.

Formannskapet la sine føringer for oppfølging av internasjonale samarbeidsrelasjoner gjennom vedtak 29.01.02 (Fsak 0023/02). Denne saken slår fast ansvars- og arbeidsdelingen mellom Ordfører / Bystyresekretariat og Rådmannen / administrasjonen.

Formannskapet behandlet 06.07.2004 status for internasjonale samarbeidsrelasjoner (Fsak 0271/04). Saken viste at de kommunale enhetene og administrasjonen har et utstrakt internasjonalt samarbeid, og at løpende prosjekter stimulerer relasjonene til vennskapsbyene.

Formannskapet besluttet i møte 02.10.2001 sak 0296/01 å samarbeide om å finansiere driften av Midt-Norges Europakontor i Brussel. Begge fylkeskommunene, Steinkjer kommune, begge høyskolene, Nordtrøndelagsforskning, Nord-Trøndelag Everk og Sparebanken Midt-Norge er partnere i dette prosjektet. Dette kontoret har vært noe av plattformen for å videreutvikle og samordne det internasjonale arbeidet i regionen.

Trondheim kommunes aktiviteter knyttet internasjonal strategi er inkludert i saksframlegget til fylkestingene i Trøndelag. Disse saksframleggene er bearbeidet i "Internasjonalt forum", en felles administrativ gruppe for fylkeskommunene og Trondheim kommune. Fylkeskommunenes saksframlegget er derfor et trykket vedlegg og utgjør en del av faktagrunnlaget i Rådmannens saksframlegg.

Fakta

Trondheim kommune utøver sin internasjonale strategi dels gjennom det politiske arbeidet, dels gjennom Rådmannens ledende funksjoner og de kommunale enhetenes drift. Kommunen har ulike roller. Vennsapsavtaler er en velkjent form. I de senere årene har også utviklingsarbeid knyttet til kommunenes funksjoner blitt vanlig. Disse er gjerne delefinansiert over bilaterale eller flernasjonale utviklingsprogrammer. Trondheim kommune har også en vertskaps-, kontaktskapende og en tilretteleggende rolle for å vedlikeholde og videreutvikle næringslivets, kulturlivets og utdanningsinstitusjonenes internasjonale relasjoner. Dette arbeidet har både politisk og administrativ medvirkning. Aktivitetene har etter hvert fått et

Trondheim kommune

betydelig omfang og inngår i hele bredden av kommunal virksomhet. Videre opplever Trondheim at et betydelig antall utenlandske regioner søker samarbeidsrelasjoner med Trondheim og at statsbesøk, og ambassadebesøk med utenlandske delegasjoner er tiltakende.

I vedlegget er status for internasjonale engasjement beskrevet. Det framgår at Trondheim kommune og fylkeskommunene utfyller hverandre i dette arbeidet. Internasjonalt arbeid er ressurskrevende. Bemanning og økonomi er hardt presset når regionen og kommunen skal møte med samarbeidspartnere, spesielt sentraleuropeiske eller oversjøiske. Evaluering og analyse av hva som er oppnådd og hva som skaper verdier lokalt og regionalt, er preget av at arbeidet har en lang horisont og er i en fase med sterk utvikling.

Innenfor det internasjonale arbeidet har det vært Rådmannens føring at spleiselag, der kommunens andel utløser en andel av andre parters midler, er en god arbeidsform. Det framgår av vedlegget at i et betydelig antall større satsinger innenfor internasjonalt arbeid, opptrer Trondheim kommune i samarbeid med Sør-Trøndelag fylkeskommune eller begge fylkeskommunene.

Satsingene innenfor tilflytting av virksomhet til regionen (Innflagging Trøndelag), Midt-Norges Europakontor, Eksportsatsing Trøndelag, lokal og regionaløkonomisk analysearbeid i OECD regi, GREEN CITY Norway, arbeid opp mot EØS-fondet for nye EU land, INTERREG og de øvrige EU programmene, er resultater av samarbeid med fylkeskommunene, andre byer og organisasjoner. Tiltakene streker seg over flere år. De er dels prosjektorganisert, dels utskilte virksomheter med offentlig eiermajoritet.

Men Trondheim kommune har også internasjonal aktivitet som byen alene har ansvar for. En vesentlig del av Trondheim Aktivum AS sitt arbeid er rettet mot Trondheim som destinasjon for internasjonale konferanser og messer. Dette arbeidet har betydelig støtte fra Trondheim kommune og byens næringsliv.

Vennskapsbysamarbeidet med Norrkjøping, Tampere og Odense har spesiell fokus på hvordan Trondheim og vennskapsbyene kan utvikle særlige fortrinn som kunnskapsbyer gjennom felles utviklingsaktiviteter for by og universitet / høgskole.

Trondheim har en tradisjon i forhold til Hamburg ved årlig å sende juletre. Sammen med utdanningsinstitusjonene HIST og NTNU og noen næringsdrivende i Trondheim og Trøndelag, styrker dette aktiviteten mellom Nord-Tyskland og Midt-Norge.

I forhold til Øst-England med Norwich, Cambridge, Yarmouth og fylkeskommunen Norfolk er Trondheim bærer av aktiviteter som profilerer regionen sterkt. Kirkelig og kulturelt er det sterke relasjoner mellom Norwich og Trondheim gjennom katedralene. Sentrumsutvikling, både infrastruktur, arrangement og næringsutvikling, historiske markeder og kroningsferden i 1906 skaper egne aktiviteter. Videre har den lokale olje og gassindustrien og våre innovasjonsmiljøer, investorer og flere av universitetets fakulteter og institutter nær kontakt med tilsvarende i Øst-England. Flere grunnskoler i Trondheim har samarbeidsprosjekter med skoler i Norfolk der læreplaner eller elevsamarbeid er fokusert.

Trondheim har i de senere år blitt valgt som arena for andre nasjoner som gjennom sine ambassader eller organisasjoner for internasjonalt arbeid, ønsker å styrke sine relasjoner til Norge og Skandinavia. Dette blir understreket ved at antall konsulater i Trondheim øker, og dels ved at Trondheim kommune bistår ved arrangement.

Det har vært en økende aktivitet i Trondheim kommune knyttet til INTERREG prosjekter. Disse dekker

Trondheim kommune

infrastrukturutvikling (North East Cargo Link), byutvikling (Living Cities), regionutvikling knyttet til utdanning og infrastruktur (PROMIDNOR). Kommunens kultursektor og undervisningssektor har også lyktes med inngrep i EU-program. Gjennom samarbeidet Byer i Midt-Norge vil Trondheim også bidra til å øke kompetansen i internasjonale spørsmål der kommunene som organisasjon møter språklige og juridiske utfordringer knyttet til kommunal tjenesteproduksjon.

Internasjonalt arbeid rettet mot unge er i Trondheim kommune ivaretatt av internasjonale aktiviteter som er innarbeidet i grunnskolens undervisningsplaner og knyttet opp mot EU –programmene LEONARDO og INTERREG. Videre samarbeider Trondheim kommune med studentenes organisasjoner om ISFIT.

Vurdering:

Rådmannens vurderinger av Trondheim kommunes aktivitet innenfor internasjonal strategi for Trøndelag er at kommunen må ivareta de vennskapsforhold som har lange tradisjoner og et faktisk innhold.. Rådmannen mener at de løpende aktivitetene har et omfang som på en god måte samsvarer med kommunenes egne behov, og har et innhold som er tilpasset de økonomiske rammer for driften av kommunenes enheter.

Rådmannen er tilfreds med at det er en tiltakende arbeidsdeling med andre kommuner og fylkeskommunene. Felles fylkesplan er en god plattform for samarbeidet om og prioriteringene av de internasjonale tiltakene. Rådmannens vurdering er at Trondheim har særlige fortrinn gjennom sin 1000 år lange historie i internasjonal sammenheng. Det er derfor viktig at kommunen og hele regionen utnytter disse fortrinnene. Det er viktig at både Trøndelagsrådet og Trondheims egne politiske organ har stor oppmerksomhet på en god arbeidsdelingen mellom forvaltningsnivåene. Rådmannen vil løpende vurdere om gjennomføringen av de årlige Samhandlingsplanene tilfredstiller omfang og innhold hva gjelder denne arbeidsdelingen. Dette innebærer at Rådmannen tar en aktiv rolle i samhandlingsprogrammet for Felles fylkesplan.

Gjennom kommunenes eget planverk, gjennom lokalt næringsliv og samarbeidende organ i regionen får Trondheim kommune seg forelagt nye initiativ og forespørsler om delaktighet i internasjonale aktiviteter. Rådmannen vurderer det slik at nye internasjonale aktiviteter med kommunens deltakelse, bare iverksettes etter at det er gjennomført en analyse av hvordan de aktuelle relasjonene bygger opp under mål i Kommuneplanen og Felles fylkesplan. Nye relasjoner kan også etableres når det er klart at drivkraften ligger i næringslivsrelasjoner av økonomisk karakter og der kommunens rolle er svært begrenset.

Når det gjelder prioriteringer ønsker Rådmannen å legge til grunn videreutvikling av eksisterende relasjoner framfor det å starte nye når det er gitt at den regionaløkonomiske nytten er av sammenlignbar dimensjon.

Rådmannen vurderer det slik at arbeidet med internasjonale tiltak skal drives innenfor rammene i langtidsbudsjettet. Rådmannen vil føre tilsyn med det økonomiske omfanget av internasjonalt rettet aktivitet, og rapportere ressursbruk og endring i dette til Formannskapet eller de øvrige regional organ som har ansvar eller delt ansvar for aktiviteten i Rådmannens regi.

Rådmannen vurderer det slik at internasjonale tiltak som bygger opp under Olavsarven er langsiktig satsing som har stor bredde i nærings- og samfunnsliv og har god regional forankring. Pilegrimstradisjoner kan viderebygges og bli viktig i regionaløkonomisk utvikling. Rådmannen vurderer det som riktig at Trondheim kommune, lokale og regionale næringsdrivende og organisasjoner sammen tar en sterk rolle i dette utviklingsarbeidet. Rådmannen vil gjennom egen stab og Felles fylkesplan arbeide for å skaffe ekstern finansiering til dette regionalt baserte utviklingsarbeidet.

Trondheim kommune

Trondheim har en sterk posisjon nasjonalt når det gjelder innovasjon og nyskaping i teknologimiljøene. Rådmannen vurderer det som viktig å utnytte denne posisjonen idet internasjonale arbeidet. Rådmannen ønsker å bistå Universitetet og institusjonene i byen med å utvikle en bred plattform på teknologi, infrastruktur, arbeidsformer og kultur mangfold som sikrer byen og regionen en posisjon i det globale kunnskapssamfunnet. Rådmannen vil gjennom egen stab og samarbeidende region arbeide for nasjonal medfinansiering av dette arbeidet.

Reiselivsnæringen i regionen står foran betydelig internasjonale utfordringer, og Rådmannen vurderer byens rolle som sentral innenfor regional helhet i dette markedet. Det er spesielt innkommende trafikk, reisende fra utlandet på direkterutene til Trondheim lufthavn Værnes, der Trondheim kan bidra til å øke besøkstallet i regionen. Endringer i de internasjonale feriemarkedene ser etter Rådmannens vurdering ut til å åpne for et bredere samarbeid mellom Trøndelag Reiseliv, Trondheim Aktivum, produktleverandører og produktutviklere i dette markedet. Rådmannen vurderer det slik at Trondheim er godt rustet til å ha medansvar i dette arbeidet gjennom byens eget selskap Trondheim Aktivum AS.

Konklusjon

Rådmannen har vurdert fylkeskommunenes vedtak om internasjonal strategi for Trøndelag i forhold til hvordan Trondheim kommune bidrar til strategiene gjennom løpende arbeid og nye aktiviteter. Rådmannen har i sin vurdering utdypet de prioriterte områdene der Trondheim kommune bidrar. Rådmannen legger fram et forslag til vedtak som samsvarer med fylkeskommunenes vedtak, men er avgrenset til de arbeidsområdene som Trondheim kommune har forvaltningsmessig eller økonomisk ansvar for. Rådmannen legger også fram i forslaget til vedtak den delen av tiltakslisten for 2006 der Trondheim kommune kan være delaktig.

Rådmannen i Trondheim, 31.01.2006

Gerhard Dalen

Kommunaldirektør

Birger Elvestad

Rådgiver

Vedlegg 1 :Vedtak i Sør-Trøndelag fylkesting sak 86/2005

Vedtak

1.

Mål og strategier i Felles fylkesplan 2005-2008 legges til grunn for internasjonalt arbeid i Trøndelag. Trøndelag skal posisjoneres internasjonalt som en kreativ region hvor alt er mulig - uansett.

2.

Internasjonal strategi for Trøndelag skal

a.

bidra til å internasjonalisere regionens samfunnsliv gjennom å støtte trønderske klynger med internasjonale ambisjoner. (Fylkeskommunens rolle er å være døråpner for næringsliv, FoU-miljøer, skoler, frivillige organisasjoner og andre, i forhold til internasjonale markeder, samarbeidsregioner, EU-programmer og andre internasjonale finansieringsmekanismer m.m.)

b.

prioritere internasjonalisering av næringslivet og satsinger som involverer ungdom

c,

prioritere internasjonalt arbeid innenfor videregående skole. Spesielt viktig er det å følge opp deltakelse i internasjonale programmer som Leonardo og Comenius, samt å legge til rette for elev- og lærerutveksling. Det forutsettes at det internasjonale engasjementet ved den enkelte videregående skole implementeres i enhetens ordinære virksomhet.

d.

bidra til å styrke samarbeidet med etablerte samarbeidsregioner/byer framfor innsats mot nye samarbeidsregioner/byer.

e.

Utveksle erfaring og kunnskap for å fremme bærekraftig utvikling gjennom å ivareta biologisk mangfold, med særlig vekt på arealforvaltning, klimapolitikk og utnyttning av den naturlige biologiske produksjonen.

3. Følgende tiltak igangsettes/gjennomføres i 2006:

- a) Utvikle strategi med spesifiserte tiltak for internasjonale studenter og innvandrere.
- b) Utvikle grenseregionalt samarbeidsprogram for Trøndelag, Jemtland og Vesternorrland. Det legges opp til faste årlige toppmøter i regionen.
- c) Det tas sikte på å videreføre et marint samarbeid med Galicia og Border, Midland & Western regionen.
- d) Initiativet overfor Galicia ang. samarbeid om pilegrimsspørsmål følges opp.
- e) Samarbeidet med Norfolk om elevutplassering fortsetter og videreutvikles, og tilbudet vurderes utvidet til også å gjelde regioner i andre språk- og kulturområder.
- f) Offentlige aktører i Trøndelag bistår trøndersk næringsliv i forhold til satsing i Sentral- og Øst-Europa
- g) Etablerte kontakter følges opp for videre konkretisering av samarbeid med Tampere.
- h) I samarbeid med næringslivet og kompetanse- og kunnskapsorganisasjoner i Trøndelag vurderes mulighetene i Chonqing og Kina. Det arrangeres workshop /seminar med dette formål i første kvartal 2006.
- i) Utrede hensiktsmessig samordning av de ulike prosjekter og institusjoner som er etablert

Trondheim kommune

for internasjonalisering av næringsliv og forskning.

j) Demokrati og ungdom

Ungdom engasjeres i og får en hovedrolle i et arbeid for å se på hvordan aktører i Trøndelag positivt kan bidra til demokratiutvikling i land med svake demokratiske tradisjoner. Det forutsettes fullfinansiering fra Staten eller andre aktører.

k) STFK engasjerer seg sterkere innenfor maritim politikk/kystpolitikk i CPMR og

Nordsjøkommisjonen. STFKs engasjement i Nordsjøkommisjonens temagruppe for kultur og turisme videreføres.

l) Internasjonale engasjementer innen opplæringssektoren;

Det tas sikte på å etablere en ressurs til koordinering av de videregående skolenes internasjonale aktivitet.

Det tas sikte på å etablere et bredere tilbud innenfor bilingual undervisning.

4.

Prosjektene bør inneholde utveksling/erfaringsdeling innenfor utvikling av demokrati, spesielt i land med svake demokratiske tradisjoner.

BOIKOTT VARER FRA ISRAEL

Det blir nå dratt i gang en internasjonal boikottaksjon mot Israel. Apartheid i Sør-Afrika ble fordømt av en hel verden og gjorde sitt til at det ble en ende på det. Israels okkupasjon av Vestbredden, Gaza og Golan er blitt fordømt i FN. Dessuten strider settelmentene på okkupert område mot internasjonal rett. Bygging av muren er dømt illegal av Den internasjonale domstolen i Haag, og flyktingene venter fortsatt på å få vende tilbake.

Sør-Trøndelag var det første fylket til å boikotte Sør-Afrika – i tråd med en god tradisjon vedtar fylkesting, som det første i landet, å boikotte varer fra Israel, både egne innkjøp og i holdningsarbeid.

Fylkeetinget vil oppfordre alle innbyggerne til å følge opp dette.

Vedlegg 2: Vedtak i Nord-Trøndelag Fylkesting sak 85/2005

1. Mål og strategier i Felles fylkesplan 2005-2008 legges til grunn for internasjonalt arbeid i Trøndelag. Trøndelag skal posisjoneres internasjonalt som en kreativ region hvor alt er mulig - uansett.
2. Internasjonal strategi for Trøndelag skal understøtte trønderske klynger med internasjonale ambisjoner. Fylkeskommunens rolle er å være døråpner for næringsliv, FoU-miljøer, skoler, frivillige organisasjoner og andre, i forhold til internasjonale markeder, samarbeidsregioner, EU-programmer og andre internasjonale finansieringsmekanismer m.m.
3. Internasjonalisering av næringslivet og satsinger som involverer ungdom skal ha høy prioritet.
4. Det nedfelles som strategi at man om mulig bygger ut samarbeidet med etablerte samarbeidsregioner/byer heller enn å spre innsatsen mot nye samarbeidsregioner/byer.
5. Følgende tiltak igangsettes/gjennomføres i 2006:
 - a) Utvikle strategi med spesifiserte tiltak for internasjonale studenter og innvandrere.
 - b) Utvikle grenseregionalt samarbeidsprogram for Trøndelag, Jemtland og Vesternorrland og legge opp til faste årlige toppmøter i regionen.
 - c) Det tas sikte på å videreføre et marint samarbeid med Galicia og Border, Midland & Western regionen.
 - d) Samarbeidet med Galicia om pilegrimsspørsmål følges opp.
 - e) Samarbeidet med Norfolk om elevutplassering fortsetter og videreutvikles og tilbud vurderes etablert i andre regioner.. Mære og Skjetlein landbruksskoler utreder muligheter for samarbeid med landbruksskoler i Norfolk /Øst-England.
 - f) Offentlige aktører i Trøndelag bistår trøndersk næringsliv i forhold til satsing i Sentral- og Øst-Europa
 - g) Etablerte kontakter følges opp for videre konkretisering av samarbeid med Tampere.
 - h) trede hensiktsmessig samordning av de ulike prosjekter og institusjoner som er etablert for internasjonalisering av næringsliv og forskning.
 - i) Demokrati og ungdom.
 - j) Ungdom engasjeres i og får en hovedrolle i et arbeid for å se på hvordan aktørene i Trøndelag positivt kan bidra til demokratiutvikling i land med svake demokratiske tradisjoner.
 - k) Trøndelag etablerer en ressurs innenfor programmet Ung i Europa.
 - l) NTFK deltar i Nordsjøkommisjonens temagruppe for Regional utvikling.
 - m) Oppmuntre til et fortsatt bredt internasjonale engasjementer innen opplæringssektoren ved bl.a. å etablere ressurs til koordinering av de videregående skolenes internasjonale aktivitet.
 - n) I samarbeid med næringslivet og kompetanse- og kunnskapsorganisasjoner i Trøndelag vurderes mulighetene i Chongqing og Kina.

Vedlegg 3: Saksunderlag for fylkeskommunenes behandling

Bakgrunn

Trøndelagsrådet gjorde 2. juni følgende vedtak: "Trøndelagsrådet anbefaler at "Internasjonal strategi for Trøndelag" vedtas i Nord- og Sør-Trøndelag fylkeskommuner og Trondheim kommune." (TR-sak 16/2005)

Trøndelagsrådet ba samtidig administrasjonene gjøre tydeligere prioriteringer før saken kommer til politisk behandling i de to fylkeskommuner og Trondheim kommune.

1. INTERNASJONAL STRATEGI FOR TRØNDELAG

Utenrikspolitikken er i norsk politisk tradisjon et nasjonalt ansvar. Dette prinsippet ligger fast. Den stadig tiltakende globaliseringen utfordrer likevel sider ved dette bildet. Også fylkeskommuner og kommuner må forholde seg til de muligheter og utfordringer som følger av økt globalisering og internasjonalt samkvem.

De norske regioner har i de senere år engasjert seg i stadig sterkere grad internasjonalt. Dette ser vi blant annet ved at alle norske regioner nå er representert i Brussel.

Nasjonale myndigheter har også i større grad involvert regionale myndigheter. Regjeringens Europapolitiske forum har vært et instrument for dette. I St.meld. nr. 25 (2004-2005) "Om regionalpolitikken" slås det fast at internasjonalt samarbeid er viktig for norsk regionalpolitikk. I meldingen er det lagt opp til at Norge fortsatt skal delta i flere typer samarbeid for regional utvikling over landegrensene. Dette gjelder både Barentssamarbeidet, nordisk samarbeid og Interreg.

I juni 2002 vedtok Stortinget å gi fylkeskommunene en ny og styrket rolle som regional utviklingsaktør – St.meld. nr. 19 (2001-2002) "Nye oppgaver for lokaldemokratiet – regionalt og lokalt nivå". Ett av instrumentene som nevnes er internasjonale engasjementer:

"Deltakelse i internasjonalt regionalpolitisk samarbeid har som utgangspunkt de forskjellige mulighetene og utfordringene en region står overfor. Deltakelse i slikt samarbeid skal på lik linje med andre virkemidler bidra til å fremme en god regional utvikling. Fylkeskommunen har som regional utviklingsaktør ansvar for å forankre et slikt samarbeid regionalt og lokalt."

I et internasjonalt perspektiv er det tre utviklingstrekk som påvirker Trøndelags regionale utvikling: Globalisering, teknologisk utvikling og åpnere markeder/økt internasjonal konkurranse. Internasjonalt arbeid drives for å forsterke utviklingsarbeidet knyttet til øvrige satsingsområder. Derfor etablerte vi Trøndelags Europakontor i Brussel i 2001 i et kontorfellesskap med Jämtland og Vesternorrland. Eksportsatsing Trøndelag ble igangsatt i 2001 med fokus på internasjonalisering av næringslivet.

Det internasjonale arbeidet må foregå i brede partnerskap i Trøndelag. En forutsetning for suksess er vilje og evne til helhjertet satsing under politisk ledelse.

Det internasjonale arbeidet har så langt bidratt til å styrke samarbeid i Trøndelag og samarbeidet med Jemtland. Arbeidet har gitt bidrag i forhold til bærekraftig nærings og regionalutvikling, kompetanse om EU, samarbeid mellom offentlige etater, samarbeid FoU institusjoner. Det kan vises til resultater i form av nye arbeidsplasser, kunnskap til og utvikling av et mer internasjonalt næringsliv, samt økt utnyttelse av EUs finansieringssystemer. Internasjonalt arbeid plasserer Trøndelag på kartet og bidrar til å bygge identitet og et i positiv forstand økt "sjølbilde". Et annet eksempel er gode erfaringer gjennom «Opplæringskontorenes Internasjonaliseringsprosjekt» hvor målet har vært økt deltakelse i EUs «Leonardo»-program fra bedrifter i Trøndelag.

En internasjonal strategi for Trøndelag er en naturlig oppfølging av Felles fylkesplan for Trøndelag 2005-08; "Kreative Trøndelag. Her alt e mulig – uansett".

Trondheim kommune

Innledningsvis er det greit å gjøre en innholdsmessig avgrensning. Med "Internasjonal strategi for Trøndelag" menes internasjonal samhandling og aktivitet hvor regionale og lokale myndigheter i Trøndelag har en rolle. Internasjonal strategi forankres politisk i Sør- og Nord-Trøndelag fylkeskommuner og Trondheim kommune.

"Strategi" er valg tiltak for å nå fastsatte mål. Internasjonal strategi for Trøndelag forholder seg til de visjoner og mål som er vedtatt i Felles fylkesplan 2005-2008. Tiltakene i internasjonal strategi for Trøndelag har med andre ord forankring i Felles fylkesplan. Det er også et viktig prinsipp i Internasjonal strategi for Trøndelag at internasjonale engasjementer ikke skal være aktiviteter på siden av annen aktivitet, men være integrert med andre typer virkemidler for bedre måloppnåelse.

I tråd med den partnerskapstenkning som legges til grunn i Felles fylkesplan vil også internasjonal strategi i praksis omfatte flere enn de to fylkeskommunene og Trondheim kommune. Næringsliv, kommuner, universitet, høgskoler, forskningsinstitusjoner og frivillige organisasjoner vil være viktige samarbeidspartnere.

Rollen til fylkeskommuner og kommuner er å være døråpner for næringsliv, forskningsmiljøer, skoler og frivillige organisasjoner. Fylkeskommuner/kommuner har videre et ansvar for å spre kunnskap i egen region om muligheter i internasjonalt arbeid, samt informere i utlandet om Trøndelags fortreffelighet i ulike sammenhenger. Det offentlige vil også ha et ansvar for å utvikle virkemidler for internasjonalisering av næringsliv og forskning, jf Eksportsatsing Trøndelag Trøndelags Europakontor og Innflaggingskontor.

2. TILTAK 2006

Mange engasjementer som nevnes i kapittel 3 og som vil bli videreført omtales ikke her fordi de allerede er vedtatt med fastlagt innhold og tidsplan. I dette kapitlet løftes fram eksisterende satsinger som bør videreutvikles, samt nye tiltak som anbefales igangsatt innenfor internasjonalt arbeid.

Den strategiske overbygning for de tiltak som anbefales i dette kapitlet er en prioritering av tiltak til fordel for trøndersk næringsliv og ungdom.

Oversikt kap. 2

2.1 VERDEN I TRØNDELAG – INT. STUDENTER OG INNVANDRERE SOM RESSURS

2.2 SAMARBEIDSREGIONER/-BYER

2.2.1 Jämtland – utfordring: Trøndelags deltakelse i Interreg IV 2007-14

2.2.2 Galicia og BMW

2.3.2.1 Marint samarbeid etter AquaReg

2.3.2.2 Pilgrimstradisjoner – fra Santiago de Compostela til Nidaros

2.2.3 Norfolk – elevutplassering, byplanlegging, kultur/kirke m.m.

2.2.4 Sentral- og Øst-Europa

2.2.5 Tampere – high tech partner i øst

2.3 VIRKEMIDLER FOR INTERNASJONALISERING

2.3.1 Trøndelags Europakontor

2.3.2 Eksportsatsing Trøndelag

2.3.3 Innflaggingskontor

2.3.4 Euro Info Centre Midt-Norge

2.3.5 Trøndelag Reiseliv AS

2.3.6 Naboer AB

2.4 DEMOKRATI OG UNGDOM

2.4.1 Demokratutvikling – med vekt på deltakelse fra ungdom

2.4.2 Ung i Europa

2.5 DELTAKELSE I INTERNASJONALE ORGANISASJONER

2.6 INTERNASJONALE ENGASJEMENTER I OPPLÆRINGSSEKTOREN

2.1 VERDEN I TRØNDELAG – INTERNASJONALE STUDENTER OG INNVANDRERE SOM RESSURS

NTNU og høyskolene i Nord- og Sør-Trøndelag har mange internasjonale studenter. For næringslivet er språkkompetanse og kulturforståelse ofte de største hindrene når det gjelder å lykkes med eksport/import og annen internasjonal virksomhet. Ved engasjement av internasjonale studenter kan bedriftene få språk, kulturforståelse og internasjonale nettverk på kjøpet i tillegg til den faglige kompetansen studentene representerer.

To ting kan gjøres for å sikre denne kompetansen for regionen. For det første må utenlandske studenter føle at ikke bare lærestedet men også offentlige lokale og regionale myndigheter er oppmerksomme på deres eksistens og betydning. Dette kan gjøres ved mottakelse i rådhus/fylkeshus når studiet starter, og gjerne med representanter fra næringslivet til stede. For det andre må det etableres møteplasser mellom trøndersk næringsliv og utenlandske studenter der bedrifter og studenter gjennom hele studietiden kan bli kjent og studenter engasjeres av bedrifter i oppgaveskriving, sommerjobber og i engasjementer/ansettelsesforhold. Også offentlige instanser kan ha nytte av de internasjonale studentenes kompetanse.

Innvandrere representerer en ressurs for sine nye hjemland. Trøndelag har i dag 17.000 innvandrere fra over 100 land. Innvandrerne har unik kompetanse i kraft av sine språkkunnskaper, kulturforståelse, sin utdanning og ikke minst kontakter og nettverk i sine hjemland. På et større arrangement, Globus, i Trondheim 10-11 februar i år ble innvandrerne som ressurs satt i søkelyset gjennom en konferanse, utstilling, jobbmesse/gründertorg, eksportseminar og internasjonalt kveldstreff. Det er arrangert lokale og regionale nettverksmøter og det arbeides med å etablere et artistnett på web. Lokale/regionale myndigheter og det offentlige virkemiddelapparatet må se nærmere på mulighetene som ligger her. Kanskje kan man organisere møteplasser mellom næringsliv og offentlige arbeidsgivere på tilsvarende vis som skissert for utenlandske studenter?

Problemstillingene ovenfor har vært diskutert i Trondheims initiativer "Studieby 1" (prosjekt som arbeider med ulike forhold som skal gjøre Trondheim til en bedre studieby) og "Creole City" (et av delprosjekt i regjeringens storbyprogram, med målsetting å gjøre Trondheim til en attraktiv og mangfoldig by). Trondheim mottok i februar 2005 hederbetegnelsen "Internasjonal kommune" av Fredskorpset og KS, med en begrunnelse som la stor vekt på det arbeidet kommunen allerede gjør for sine innvandrere og flyktinger.

Tiltak for innvandrere og utenlandske studenter har mange forankringspunkter i Felles fylkesplan 2005-08, i kapitlene "Trøndelag skal være et godt sted å leve og bo", "Mennesket er Trøndelags viktigste ressurs" og "En kraftig satsing på verdiskaping og innovasjon".

Tiltak 2006

Utvikle strategi med spesifiserte tiltak for internasjonale studenter og innvandrere

2.2 SAMARBEIDSREGIONER/BYER

En del av Trøndelags internasjonale strategi skal være å bygge relasjoner mot et utvalg regioner. For alle praktiske formål vil våre samarbeidspartnere i hovedsak ligge i Europa, men det kan selvsagt ikke utelukkes at det kan vise seg hensiktsmessig å utvikle kontakter også mot regioner utenfor Europa.

Det nedfelles som strategi at man til en hver tid prøver å bygge ut bredden i samarbeidrelasjoner mot regioner man allerede samarbeider med, heller enn å spre innsatsen mot nye regioner.

2.2.1 Jämtland – utfordring: Trøndelags deltakelse i "Interreg IV" 2007-13

Trøndelag har fra tidlig middelalderen en felles historie med Jämtland. Med unntak for samiske områder er kanskje Trøndelag og Jämtland/Herjedalen den norsk/svenske region med sterkest innslag av felles

Trondheim kommune

historie og identitet. Er vi oss nok bevisst et særegne forholdet mellom trøndere og jemter? Kontakten har fått en ny dimensjon med Interreg A programmene siden 1995. Våre jemtske venner er godt kjent med EUs regionalpolitikk. Nylig er det vedtatt at NUTEK flytter sin administrasjon av EUs regionalpolitiske strukturfond fra Stockholm til Østersund. Er vi oss nok bevisst å dra nytte av denne kompetansen og de europeiske nettverk jemtene er en del av?

I økonomisk forstand er samarbeidet med Jämtland i Interreg IIIA programmet Nordens Grønne Belte (2000-06) det klart største internasjonale engasjementet for offentlige myndigheter i Trøndelag. Visjonen er; "Gjennom grenseregionalt samarbeid bidra til en attraktiv og konkurransekraftig region med godt livsmiljø og bærekraftig utvikling". Trøndelag er også med i det sørsamiske Interreg IIIA programmet.

Et nytt program for perioden 2007-13 skal være klart til januar 2007 (men mye tyder på at det blir minimum ett år forsinket som en konsekvens av at EU er forsinket i arbeidet med sitt totale budsjett for samme periode). Det vi vet er at EU fra 2007 vil konsentrere sine regionale utjevningmidler (som ved siden av landbrukspolitikken utgjør de store pengene i EU-budsjettet) mot de nye EU-landene i Sentral- og Øst-Europa. Ett unntak er territorielt samarbeid, som til nå har gått under navnet "Interreg", men som i neste budsjettperiode med all sannsynlighet vil gå under navnet "Målområde 3". Signaler fra EUs budsjettprosess tyder på at interregionalt samarbeid vil bli styrket i forhold til innværende budsjettperiode, også i Vest-Europa.

Norges posisjon håndteres i av regjeringen v. KR. I regionalmeldingen, St.meld. nr. 25 (2004-2005), er regjeringen klar på at den vil arbeide for at Norge skal være en aktiv Interreg-partner også i neste programperiode. Fra svensk side sies det at man er fornøyd med de eksisterende Interreg-programmene og vil foreslå en videreføring. Så snart EU-budsjettet er på plass kan Norge forvente en invitasjon om fortsatt Interregsamarbeid med Sverige.

Fylkeskommunene må på sin side selv ta stilling til om man ønsker å fortsette med Interreg-samarbeid, hvilket økonomisk nivå man ønsker på deltakelsen og hvilket innhold man ønsker i samarbeidet. Et kjernespor vil her være hvilken finansieringsmodell regjeringen legger opp til. I Interreg IIIA 2000-2006 har regjeringens bidrag vært betydelig større enn fylkeskommunenes. Ved oppstarten av Interreg IIIA øremerker regjeringen sitt Interreg tilskudd. Dette var altså penger fylkeskommunene ikke ville fått uten deltakelse i Interreg. Etter ansvarreformen har KRDs bidrag blitt tildelt som del av Regionale utviklingsmidler, etter skjønn, og ikke som del av midler bevilget etter objektive kriterier. Hvordan dette blir i neste programperiode er ennå uavklart og beslutning om dette tas i forbindelse med statsbudsjettet for 2007. Viss man ønsker delta må også fylkeskommunene forplikte seg med årlige bevilgninger fram t.o.m. 2013.

Beslutningsgruppen for Nordens Grønne Belte arrangerte 1. november i år et såkalt toppmøte mellom Trøndelag og Jämtland hvor Interregs framtid ble drøftet. Også representanter fra Västernorrland deltok på møtet i og med at også dette lenet fra neste budsjettperiode kan slutte seg til et grenseregionprogram i Midt-Skandinavia. Kommunal- og regionaldepartementet og det svenske næringsdepartementet var representert på møtet. På møtet ga Jämtland og begge trøndelagsfylkene, uttrykk for at man ønsker å samarbeide videre i en ny programperiode 2007-2013. Västernorrland var tydelige på at de ønsker å slutte seg til. Det ble fra trøndersk side tatt forbehold om hvilken finansieringsordning den norske regjering legger seg på. Selv om både EUs budsjett og norsk finansieringsmodell ikke vil foreligge før sent i 2006 var det på toppmøtet enighet om å starte planlegging og programskrivning på nyåret 2006 slik at man har hovedprioriteringene klare alt til sommeren 2006. Dette for å sikre at man får et godt strategisk dokument med forankring i eksisterende regionale utviklingsplaner, for Trøndelags del Felles fylkesplan 2005-2008. Det ble også uttrykt ønske om sterkere fokusering på relativt få temaer, og at man allerede under programskrivningen sikret forankring hos de man ønsker som sentrale prosjektdeltakere, som for eksempel universiteter og høyskoler i en satsing på kompetanse og høyere utdanning. Andre tema som ble framhevet var miljøprofil, energitvutvikling, fjellregionsamarbeid, folkelig engasjement og at man satser på ungdom.

Bredden av kontakter mellom Trøndelag, Jämtland og Västernorrland tilsier at man har faste årlige toppmøter.

Et grenseregionalt samarbeid med Jämtland og Västernorrland finner forankring i Felles fylkesplan bl.a. i mål 2.6.2: "Trøndelag skal sammen med Jämtland bli en ledende region i bærekraftig utvikling internasjonalt".

Tiltak 2006

Utvikle grenseregionalt samarbeidsprogram for Trøndelag, Jämtland og Västernorrland. Det legges opp til faste årlige toppmøter i regionen.

2.2.2 Galicia og BMW

2.2.2.1 Marint samarbeid etter AquaReg

AquaReg er navnet på vårt marine samarbeidsprogram med Galicia (Spania) og Border, Midland & Western (Irland), som er finansiert 50% over EU-programmet Interreg IIIC (Trøndelag har ikke tilgang til EU-penger men får tilsvarende finansiering fra KRDF). AquaReg er nå i avslutningen av programperioden 2003-06 og har disponert det meste av sine midler i 12 delprosjekter innenfor tre strategier; AquaLink (kobling næring/forskning), AquaEd (utdanning/opplæring) og AquaPlan (kystsoneplanlegging og forvaltning).

Tiden er nå inne for å vurdere om vi ønsker å fortsette samarbeidet med Galicia og BMW på det marine området. Konklusjon så langt er at AquaReg har lyktes godt i engasjere det marine miljøet i Trøndelag i spennende prosjekter. Trøndelag er ledepartner i AquaReg og har fått mye skryt fra EUs sekretariat både for det faglige innhold i prosjektene og at vi har taklet den organisatoriske utfordringen godt med tanke på et i utgangspunktet krevende samarbeid på tvers av språk, kultur og lange avstander.

Fylkesordfører Tore Sandvik og fylkesråd Susanne Bratli møtte i september i år den nye galiciske fiskeriministeren Maria del Carmen Gallego Calvar. En representant fra det irske Marine Institute var også til stede på møtet. Alle parter ga uttrykk for at man var fornøyd med det samarbeidet man nå i to år har hatt på området havbruk og fiskerier og at man ønsker å utrede mulighetene for en videreføring av det beste fra AquaReg etter at dette programmet er ferdig i 2006. Noen nettverk og samarbeidskonstellasjoner/prosjekter vil med all sannsynlighet fortsette uavhengig av regionale myndigheter opprettholder sitt samarbeid. Men skal det marine samarbeidet fortsette med kraft og styrke forutsetter det fortsatt regionalt offentlig engasjement og helst også tilførsel av eksterne midler fra EU og nasjonale myndigheter.

En første mulighet i denne sammenheng er at det i 2006 blir utlyst "restmidler" fra EUs Interreg IIIC program for 2000-2006 (penger som er bevilget til prosjekter men som ikke er brukt, og derfor inndratt). AquaReg vil være en sterk søker på disse midlene og vil på denne måten kunne forlenge programmet, men trolig ikke mer enn ett år, dvs ut 2007.

Etter det må man vurdere å organisere opp en videreføring av samarbeidet i et mer langsiktig perspektiv. EU planlegger en ny Interreg periode 2007-2013 men man kan ikke regne med å få gjennomslag for en søknad som innebærer en ren videreføring av dagens AquaReg program. Dette fordi det er et prinsipp innenfor EU-programmer at prosjekter ikke kan forlenges i en ny periode viss da ikke prosjektets innhold er vesentlig forskjellig i forhold til første runde. Finner man nye vinklinger kan det være mulig å fortsette samarbeidet med EU-støtte.

Et videreført samarbeid med Galicia og BMW vil være et element i satsingen på å utvikle trøndersk mat i Felles fylkesplan. Mål 2.3.2 slår fast: "Trøndelag skal være Norges/verdens viktigste og mest nyskapende havbruksregion".

Tiltak 2006

Det tas sikte på å videreføre et marint samarbeid med Galicia og Border, Midland & Western regionen.

2.2.2.2 Pilgrimstradisjoner – fra Santiago de Compostela til Nidaros

Hovedstaden i Galicia, Santiago de Compostela, er det tredje store kristne pilgrimsmål ved siden av Roma og Jerusalem. SdC er i dag det mest populære pilgrimsmål i Europa. Svært få europeere kjenner pilgrimsvegen til Nidaros og enda færre kjenner til Olav den Hellige. Gjennom et samarbeid med Galicia kunne vi få noen av de mange tusener som hvert år vandrer til Santiago de Compostela til neste år å gå

Trondheim kommune

pilgrimsveien mot Nidaros. Vi har mye å lære av SdC både når det gjelder utvikling av mottak og vandringsruter.

Et første initiativ for å etablere et samarbeid på dette området ble tatt i sommer, og i den trønderske gruppen som besøkte Galicia i september i år i anledning div. fiskeriarrangementer var det også med representanter fra Olavsfestdagene og Stiklestad nasjonale kultursenter. Disse fikk god respons fra de institusjoner som jobber med pilgrimsvandring og pilgrimsmottak i SdC. En mulighet som nå blir vurdert er et prosjekt som også omfatter Vadstena i Sverige.

En satsing på dette området vil ha forankring i Felles fylkesplans strategi om å markedsføre Trøndelag som nasjonalt kirkelig tyngdepunkt, regionenes unike kirkelige kulturskatter og kirkebygg, og stimulere kirkelig samarbeid på tvers av kulturelle grenser (mål 2.6.1, strategi f).

Tiltak 2006

Initiativet overfor Galicia ang. samarbeid om pilgrimsspørsmål følges opp.

2.2.3 Norfolk – elevutplassering, byplanlegging, kultur/kirke m.m.

Trøndelag/Trondheim har kontakter mot Norfolk fylke og Norwich by på mange områder. Samarbeidet omfatter byplanlegging, kirkekontakter, politisamarbeid, språkkurs for næringsliv og offentlig ansatte m.m.

NTFK og STFK inngikk i fjor avtale med Norfolk County Council om utplassering av elever fra videregående skole som tar sitt andre år allmennfag på upper secondary schools i Norfolk. Elevene får dette året godkjent som likeverdige et skoleår i Norge og begynner i tredje klasse når de kommer hjem. Avtalen for skoleåret 2004-05 omfatter 15 elever. Dette må videreføres. Man bør også vurdere å utvide tilbudet til å gjelde regioner i andre språk- og kulturområder. Her kan regioner som Trøndelag alt samarbeider med på andre områder være aktuelle, som Galicia i Spania, BMW i Irland og Dunfermline i Skottland. Franske og tyske regioner er også svært relevante.

Interessante muligheter for videre samarbeid ligger for eksempel innenfor landbruket. Dette gjelder både på opplæringssiden og ang. markedsmuligheter for trønderske landbruksprodukter. Mære og Skjetlein videregående skole er i samtaler med Norfolk County Council om å utvikle et samarbeid med to landbruksskoler, Writtle College og Easton College, om bl.a. utplassering og utveksling av studenter og lærere, gårdsturisme og utvikling av kompetanse på drift/markedsføring.

I 2006 ligger også en mulighet til å gjøre noe sammen med Norfolk på kultursiden i anledning 100-årsjubileet for kroningen av Håkon IV og Maud i Nidarosdomen. Håkon og Maud bodde på Sandringham slott i Norfolk inntil de ble konge og dronning av Norge.

Tiltak 2006

Samarbeidet med Norfolk om elevutplassering fortsetter og videreutvikles, og tilbudet vurderes utvidet til også å gjelde regioner i andre språk- og kulturområder.

2.2.4 Sentral og Øst-Europa

De fleste av landene i Sentral- og Øst-Europa har på kort tid blitt integrert med resten av Europa etter jernteppets fall i 1989. Integrasjonen er institusjonalisert i NATO og EU-medlemskap. De nye medlemslandene og Norge tilhører samme indre marked gjennom den reforhandlede EØS-avtalen.

Denne integrasjonen innebærer muligheter for økt handel og kulturelt samkvem som også Trøndelag må være en del av. De store EØS-midlene som Norge og EFTA-landene bidrar med til disse landene, som betaling for tilgang til deres markeder, gir også spennende muligheter.

Eksempler på kontakter som fylkeskommunene og Trondheim per i dag har er kontaktene mot Gdansk/Pommern og Torun i Polen, regionen Trencin i Slovakia, Minsk i Hviterussland, og Cluj i

Trondheim kommune

Romania. Offentlige aktørers rolle vil være å være døråpner og bidra som støttepartnere for næringsliv, forskning og andre som har interesser av økt kontakt og samhandling med disse landene.

NTFK har i mange år hatt kontakt og samarbeid med Hviterussland (Minsk) og ønsker å utvikle studentsamarbeid, kulturutveksling og næringsutvikling i samarbeid med STFK.

Sør-Trøndelag fylkeskommune har undertegnet en samarbeidsavtale med Trenčin i Slovakia. Høyest prioritet for øyeblikket har bistand til slovakene i prosessen med å søke EØS-midler til et svært stort prosjekt ang. restaurering av middelalderborgen i Trenčin, med Nidarosdomen restaureringsarbeider som faglig samarbeidspartner fra trøndersk side.

Ellers vil mulighetene for trøndersk næringsliv i dette området ha høyeste prioritet. Det varierer veldig om bedrifter/næringsliv er på hugget i forhold til de nye markedene som åpner seg i Sentral- og Øst-Europa. I det offentlige virkemiddelapparatet vil den praktiske håndteringen av dette naturlig ligge hos IN/Eksportsatsing Trøndelag, Trøndelags Europakontor, EIC-Midt-Norge m.fl. Også aktører som SINTEF er aktive på denne arenaen (SINTEF har alt åpnet kontor i Polen) og kan dra andre bedrifter med seg. Fylkeskommunene kan støtte opp der dette er ønskelig, for eksempel som døråpner der offentlige/politiske kanaler er viktige.

Tiltak rettet mot Sentral- og Øst-Europa finner i hovedsak sin forankring i Felles fylkesplan under temaet økt internasjonalisering av trøndersk næringsliv (mål 2.1.3).

Tiltak 2006

[Offentlige aktører i Trøndelag bistår trøndersk næringsliv i forhold til satsing i Sentral- og Øst-Europa.](#)

2.2.5 Tampere – high tech partner i øst

Tampere by er vennsby med Trondheim og Sør-Trøndelag fylkeskommune har en samarbeidsavtale med Tampere region undertegnet i april 2005. Regionen består av 455.000 innbyggere, fordelt på 33 kommuner, hvorav 200.000 i Tampere by. Tampere er med sine to universiteter og tre "Polytechnics" (40.000 studenter), og en Nokia utviklingsavdeling med i underkant av 3000 Nokia-ansatte, et framtreddende eksempel på nye dynamiske Finland. Medisinsk teknologi er også et satsingsområde og Finn-Medi en svært sentral aktør. Tampere region og by er på mange måter lik Trøndelag og Trondheim og har den samme ambisjon om å være et senter for kreativitet og innovasjon med vekt på teknologi.

En større delegasjon fra Trøndelag besøkte Tampere i april i år. Her deltok i tillegg til representanter fra STFK, NTFK og Trondheim kommune også representanter fra NTNU, SINTEF, HiST, HiNT, MedTech Trondheim, Forskningsrådet, Innovasjon Norge, Midt-Norsk handelskammer og NHO. Følgende områder peker seg ut som mest aktuelle for videre samarbeid:

- IKT-sektor, jf satsingen på e-Trøndelag og tilsvarende e-Tampere
- Medisinsk teknologi
- Innovasjon/kommersialisering
- Innflaggingsarbeid (jf "Invest in Tampere")
- Felles deltakelse i EU-program, jf Tamperes invitasjon til kunnskapsnettverk i Interreg IIIB Østersjøen
- Mekanisk industri – forespørsel fra fagråd i Næringsforeningen i Trondheim ang. kontakt/samarbeid med Tampere

Fylkeskommunenes og Trondheims rolle i dette arbeidet vil være å legge til rette for næringsliv og forskning i Trøndelag gjennom våre offentlige kontakter med Tampere, samt at vi selv har mye å lære av hvordan våre finske venner i Tampere jobber med innovasjon og regional utvikling. Under Technoport messen i Trondheim i oktober ble man enige med delegasjonen fra Tampere at medisinsk teknologi var det man først griper tak i. SINTEF-Helse, Medtech-Trondheim og Tampere tekniske universitet ønsker å samarbeide på dette området bl.a. på områdene 1.) Eldresektor og 2.) "Go to market" - dvs hvordan komme inn på internasjonale markeder med helseprodukter.

Tampere gir tydelig uttrykk for at man ønsker konkret samarbeid med konkrete resultater. Regionen har

Trondheim kommune

de samme ambisjonene som Trøndelag/Trondheim om å være ledende på verdiskaping og innovasjon, jf Felles fylkesplan 2004-08.

Tiltak 2006

Etablerte kontakter følges opp for videre konkretisering av samarbeid med Tampere.

2.2.6 Chongqing

Under et besøk i Kina 27. juni – 1. juli. 2005 møtte miljøvernminister Knut Arild Hareide borgermester i Chongqing; Wang Hongju. Borgermesteren uttrykte ønske om vennskapssamarbeid med en norsk by eller region. Miljøvernministeren utfordret Telemark og Sør-Trøndelag til å vurdere samarbeid med Chongqing innenfor miljøområdet.

Fylkesutvalget i Sør-Trøndelag gikk enstemmig inn for å utvikle et vennskapssamarbeid med Chongqing. En trøndersk delegasjon ledet av fylkesvaraordfører Beate Dahl Eide besøkte Chongqing 10-14 oktober. I tillegg til STFK deltok representanter fra NTNU, Trondheim kommune og prosjektet Green City. Nord-Trøndelag fylkeskommune var orientert om besøket.

Sør-Trøndelag fylkeskommunes tegnet under besøket en vennskapsavtale med Chongqing. Hovedhensikten med avtalen er å etablere langsiktig samarbeid mellom Chongqing og Trøndelag. NTNU ser videre på muligheten for å få i stand en samarbeidsavtale med Chongqing Universitet.

Videre arbeid bør foregå i et tett samarbeid mellom fylkeskommunene, Trondheim kommune, samt næringsliv, virkemiddelapparat, og kompetanse- og kunnskapsorganisasjoner i regionen.

Tiltak 2006

I samarbeid med næringslivet og kompetanse- og kunnskapsorganisasjoner i Trøndelag vurderes mulighetene i Chongqing og Kina. Det arrangeres workshop/seminar med dette formål i første kvartal 2006.

2.3 VIRKEMIDLER FOR INTERNASJONALISERING

Under dette punktet presenteres fire virkemidler for internasjonalisering av næringsliv og forskning; Trøndelags Europakontor, Eksportsatsing Trøndelag, Innflaggingskontor, og Euro Info Centre Midt-Norge. De tre førstnevnte er alle større regionale satsinger som er prioritert i Felles fylkesplan (mål 2.3.1) og SHP 2005. Videreføring og videreutvikling av disse er derfor allerede høyt på dagsorden. Det er med andre ord ikke hensiktsmessig å spille inn nye tiltak for disse i denne saken om internasjonal strategi. De omtales likevel siden de er svært viktige i regionens internasjonale arbeid. Det foreslås likevel et tiltak som omfatter alle fire virkemidler, som går på behovet for å sikre et samlet grep i bruken av de ulike virkemidlene for internasjonalisering av næringsliv og forskning. I en slik samordning bør vil det også være hensiktsmessig å invitere og involvere aktører som ikke er styrt eller finansiert av regionale/lokale myndigheter, men som jobber med samme mål om internasjonalisering av næringsliv og forskning.

2.3.1 Trøndelags Europakontor

Trøndelags Europakontor i Brussel ble etablert i 2001. Et partnerskap på sju medeiere sto bak etableringen; Nord- og Sør-Trøndelag fylkeskommuner, Trondheim og Steinkjer kommuner, Høgskolene i Nord-og Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelagsforskning. Etter en prøveperiode på tre år ble kontoret vedtatt videreført gjennom en 5-årig samarbeidsavtale 2004-2008. Fra 2004 kom også med to eiere fra næringslivet; SpareBank1 Midt-Norge og Nord-Trøndelag E-verk.

Juridisk har Trøndelags Europakontor vært organisert som et prosjekt forankret i Sør-Trøndelag fylkeskommune. I ekstraordinært eiermøte 28. september i år ble kontoret etablert som Foreningen Trøndelags Europakontor. I praksis betyr dette at Trøndelags Europakontor nå har status som selvstendig juridisk person, samt at ansvar for drift og resultater blir tydeligere plassert hos daglig leder og et styre som velges av årsmøtet. En annen konsekvens er at det blir lettere å ta opp nye

Trondheim kommune

eiere/medlemmer.

Trøndelags Europakontor har tre hovedoppgaver:

1. Assistere trøndersk næringsliv i internasjonalisering/eksport.
2. Assistere FoU-miljøer, skoler og bedrifter som søker deltakelse i europeiske utdannings- og FoU-programmer.
3. Assistere regionale og lokale myndigheter med informasjon, representasjon og deltakelse i europeisk samarbeid.

Trøndelags Europakontor er bemannet med en daglig leder og en trainee. Europakontoret holder til i sentrale lokaler i EU-området i Brussel, i felles kontorlandskap med Midt-Sveriges Europakontor.

Et effektivt Europakontor i Brussel forutsetter tette kontakter mot hjemmeapparatet i Trøndelag. I tillegg til styret vil det bli etablert en faglig ressursgruppe på hjemmebane.

Hovedoppgave 1 har siden etableringen hatt høyeste prioritet. Europakontoret har i vinter foretatt brukerundersøkelser hos bedrifter som har brukt kontoret. Tilbakemeldingene fra næringslivet har vært jevnt over gode. Også etableringen av et FoU-nettverk har skapt interesse, også utenfor Trøndelag. Ikke minst er man opptatt av sammenhengen mellom næringsutvikling og FoU, dvs at bedrifter engasjeres og deltar i europeiske FoU-prosjekter.

En mulighet som vurderes er bransjemessig fokus for næringslivs- og FoU-arbeidet. Dette ville innebære at Europakontoret, i samarbeid med hjemmeapparatet i Trøndelag, i perioder for eksempel på et halvt år, gir bedrifter og FoU-miljøer innenfor bestemte bransjer/områder særlig tilbud om hjelp i forhold til; markedsmuligheter, EUs regelverk, finansieringsmuligheter, relevante FoU-programmer m.m.

2.3.2 Eksportsatsing Trøndelag

Prosjektet "Eksportsatsing Trøndelag" (ET) ble på initiativ fra fylkeskommunene og SND i Trøndelag startet som et 3-årig prosjekt i 2001. Prosjektet ble forlenget i 2004. Prosjektet er finansiert og gjennomført i et samarbeid mellom Innovasjon Norge og Nord- og Sør-Trøndelag fylkeskommuner. I tillegg samarbeider prosjektet tett med Trondheim kommune, Nord-Trøndelag Eksportforum, Eksportklubben i Sør-Trøndelag, Midtnorsk handelskammer, Trøndelags Europakontor i Brussel, SINTEF, NTNU, HIST, HINT, EIC-Midt-Norge og ulike konsulentsmiljøer.

Prosjektet har som mål å bidra til økt eksport og styrket bevissthet om internasjonalisering hos de bedrifter som deltar. Det skal skje via økt eksportkompetanse, nettverksbygging og gjennomføring av systematisk og langsiktig satsing mot lønnsom eksport. Oppslutningen om prosjektet fra bedrifter har vært meget stor, og ved utgangen av 2004 er det gjennomført innledende situasjonsanalyse i 174 bedrifter. Mange av disse bedriftene har i perioden 2001-04 satt i gang aktiviteter i eksportmarkedet med økonomisk støtte fra ET.

Budsjettet for 2004 var på 17 mill (IN 15 mill. kr, og NTFK/STFK 2 mill. kr.) og fordelte seg slik:

- Direkte tilskudd til bedriftenes internasjonalisering 10 mill. kr.
- Tjenester fra INs utekontorer: 5 mill. kr
- Tiltak for økt eksportkompetanse, bygging av nettverk og drift: 2 mill. kr.

Nord-Trøndelagsforskning (NTF) har gjennomført en følgeevaluering av ET. Evalueringen viser at bedriftene som har deltatt i ET har økt sin eksportandel fra 18,5 % i 2001 til 22,5 % i 2003. I samme periode har bedriftenes eksport økt med 7%. Denne positive utviklingen har skjedd samtidig med at den tradisjonelle vareeksporten fra Norge er redusert med 7%.

Fylkeskommunene og Innovasjon Norge i begge fylker har i høst vedtatt å forlenge Eksportsatsing Trøndelag for perioden 2005-2008. Også Trondheim kommune deltar i arbeidet gjennom finansiering av et enkeltprosjekt.

2.3.3 Innflaggingskontor

Trondheim kommune

Fylkesutvalget i Sør-Trøndelag, fylkesrådet i Nord-Trøndelag og formannskapet i Trondheim har alle sluttet seg til planene om å etablere et selskap for å trekke nasjonale og internasjonale virksomheter/aktører til Trøndelag. Fylkesrådet påpeker i sitt vedtak at det er viktig at man tar hensyn til næringsmiljøer og næringsklynger utenfor Trondheimsregionen.

Selskapet vil bestå av fire ansatte, og vil ha en omsetning på vel 4 millioner kroner i året. Satsningen er langsiktig, med en første prosjektperiode på tre år, med oppstart første kvartal 2006. I tillegg til de offentlige aktørene har også andre samfunnsaktører sagt ja til å delta i arbeidet og finansieringen av "innflaggingsselskapet". Arbeidet er forankret i Samhandlingsprogram 2005.

Når det gjelder øvrige samarbeidspartnere, så har NTNU, og Sparebank1Midt-Norge sagt ja til å bli med på satsningen. Også andre banker vurderer deltakelse. Flere kommuner ønsker også å delta i prosjektet og bl.a. deltakerne i "Byer i Midt-Norge" er informert underveis i prosessen.

I Europa har det i en årrekke vært gjennomført ulike former for innflaggingsarbeid. Irland er kanskje det land som har lyktes aller best med dette arbeidet, men også i regioner i våre naboland kan man vise til betydelige resultater etter å ha jobbet med denne type tiltak over tid. Copenhagen Capacity "flagger inn" 35-40 internasjonale virksomheter hvert år. Tampere, som både i størrelse og geografisk kan sammenlignes bedre med Trøndelag og Trondheimsregionen, har lyktes med å få 7 internasjonale etableringer det siste året.

Innflaggingsarbeidet skal gi følgende resultat:

- 1.) Skape internasjonal oppmerksomhet rundt regionens fortrinn (FoU-miljøer, vekstmotorer og næringsklynger).
- 2.) Flere etableringer i nytt og eksisterende næringsliv (herunder HK-funksjoner og utenlandske og norske etableringer) samt "innflagging" av talenter
- 3.) Økt bevissthet og kjennskap til Trøndelags fortrinn hos nasjonale og internasjonale miljøer

De bransjene som trekkes fram i modellen/beslutningsgrunnlaget er:

- Olje og gass/offshore
- Havbruk og marine ressurser
- Informasjons- og kommunikasjonsteknologi
- Helseteknologi

Det er en klar suksessfaktor for innflaggingskontoret at man klarer å etablere et velfungerende nettverk og god dialog både mot de viktigste næringsklyngene i Trøndelag og næringsutviklingsvirksomhet i Trøndelag.

2.3.4 Euro Info Centre Midt-Norge

Euro Info Centrene bistår næringslivet i Europa til grenseoverskridende forretnings samarbeid. EIC-Midt-Norge har i en 10-årsperiode bistått trønderske bedrifter gjennom å arrangere seminarer, holde foredrag samt gitt individuell bistand. Det er 5 EIC kontorer i Norge, som alle mottar en mindre grunnfinansiering fra EU-kommisjonen gjennom EUs entreprenørskapsprogram. Størparten av virksomheten er oppdragsfinansiert. Fra 2004 er STFK vertskapsorganisasjon for EIC-Midt-Norge. Det er et mål å beholde denne ressursen for regionen også i neste periode 2007-2013.

2.3.5 Trøndelag Reiseliv AS

De trønderske fylkeskommunene etablerte sammen med næringslivet, kommuner og reiselivsorganisasjoner selskapet Midt-Norsk Reiseliv AS i 1991. Selskapets formål er markedsføring av Trøndelag som reisemål i inn- og utland for å oppnå økt turisttrafikk og økt verdiskaping i Trøndelag.

Markedsarbeidet har vært rettet mot Tyskland, Nederland, Danmark og Sverige samt tiltak i Norge. Eksempler på aktiviteter: deltakelse i Innovasjon Norges markeds kampanjer, den årlige Trøndelagsbrosjyren på 5 språk, messedeltakelser og presentasjoner på internett (www.trondelag.com). Det jobbes overfor reisearrangører og presse i inn og utland bl.a. med visningsturer. Materiell distribueres til turistkontor over i og utenfor regionen.

Trondheim kommune

Fylkeskommunene deltar i den profilerende delen av markedsføringen mens bedrifter og destinasjonsselskap tar ansvar for produktmarkedsføringen. Det har vært gjennomført et langsiktig markedsarbeid og Trøndelag som reisemål har hatt en positiv utvikling.

I 2003-2004 gjennomførte selskapet en omfattende prosess for utvikling av ny profil for reiselivsmarkedsføringen av Trøndelag. Profilen Trivelige Trøndelag implementeres i reiselivsmarkedsføringen på alle nivå. På bakgrunn av profilprosessen endret selskapet navn fra Midt-Norsk Reiseliv AS til Trøndelag Reiseliv AS.

2.3.6 Naboer AB

Naboer AB er et utviklingselskap som ble etablert i 1995. Selskapet eies av offentlige aktører - kommuner og fylkeskommuner - i Trøndelag og Jämtland. Naboer AB har kontor i Østersund. Den grenseoverskridende virksomheten har som målsetting å stimulere utviklingen over landegrensen samt å skape felles merverdier for aksjeeierne innen områder som kultur, turisme og idrett, men også annen næringsvirksomhet.

Naboer AB har bl.a. jobbet med prosjekter knyttet til Armfeldts Karolinere, St.Olavsleden og med St.Olavsløppet. De har også initiert Interreg-prosjekter som etter hvert har blitt overtatt av andre aktører.

Tiltak 2006 (gjelder hele 2.3)

Utrede hensiktsmessig samordning av de ulike prosjekter og institusjoner som er etablert for internasjonalisering av næringsliv og forskning.

2.4 DEMOKRATI OG UNGDOM

2.4.1 Demokratiutvikling - med vekt på deltakelse fra ungdom

Begge fylkeskommuner og Trondheim kommune har politiske intensjoner om å bidra til demokratibygging i land med svakere demokratisk kultur og tradisjon enn oss (jf 1.2; "Eksisterende vedtak ang. internasjonalt arbeid").

Et tiltak på dette området er delprosjektet "Youth, Regional Development and Democracy", i Midt-Nordenkomiteens 3-årige prosjekt ProMidNor. Prosjektet har bl.a. som mål å styrke ungdommens samfunnsengasjement og deltakelse i demokratiske prosesser. Det planlegges konferanser og utveksling av skoleklasser for ungdom fra Trøndelag og de midtnordiske regionene i Sverige og Finland.

Et annet tiltak er STFKs samarbeid med NTNU om undervisning ved Universitet Babes Bolyai i Cluj, Romania (støttes økonomisk av UD).

Tre andre engasjementer som kan sies å ligge i et grenseland mot denne type arbeid er NTFKs kontakter mot Minsk-regionen i Hviterussland (utveksling av studenter/praktikanter), Trondheim kommunes vennsbyrelasjoner til Ramallah i Palestina, og STFKs samarbeid med regionen Trencin i Slovakia (STFK bl.a. invitert til større konferanse i regi av Europarådet ang. regionalt demokrati i Slovakia, i Trencin 20-21 juni.)

Utvikling av demokrati dreier seg både om institusjonsbygging og utvikling av demokratisk kultur og tradisjon. Tiltak på dette området forutsetter genuin interesse og engasjement fra mulige samarbeidsregioner. Man kan tenke seg ulike tiltak:

- Utveksling/hospitering av politikere/tjenestemenn
- Nettverk/samlinger/samarbeidsprosjekter som involverer unge politikere/tjenestemenn og annen engasjert ungdom
- Undervisning/kompetanseoppbygging

Trondheim kommune

Det er viktig at samarbeid på dette området får et likeverdig preg. Rasjonaliteten i denne type samarbeid vil være at vi har sterkere demokratiske tradisjoner enn de vi samarbeider med. Det må likevel legges til grunn at vi også har mye å lære av den andre part.

Ungdom skal være en særlig viktig målgruppe for dette arbeidet, både i samarbeidslandene og i Trøndelag. Skal man lykkes med å utvikle demokratisk kultur må man ta tak i nye generasjoner av politikere og tjenestemenn. I tillegg kommer ungdommelig engasjement og glød som er en sterk ressurs i seg selv som man må engasjere/utløse i denne type arbeid, både i forarbeid gjennomføring av samarbeidstiltak. En satsing på deltakelse fra ungdom vil ha sterk forankring i tenkning/strategier i Felles fylkesplan 2005-08.

Både fylkene og kommunene i Trøndelag har utviklet varianter av medvirkningsorganer for barn og ungdom; eksempelvis barne- og ungdomskonferanser, og ungdommens fylkesting/kommunestyre. Flere av disse organene bør engasjeres i demokratiutviklingsprosessen.

Engasjementer på tema "demokratiutvikling" bør skje i samarbeid med nasjonale instanser som UD og KS. Nasjonale myndigheter v. UD støtter tiltak for samarbeid om demokratiutvikling i andre land, gjerne gjennom KS som kontaktledd mot fylkeskommuner og kommuner. KS er også engasjert i denne type problemstillinger gjennom sine internasjonale kontakter, bl.a til Europarådet. Et annet eksempel på en relevant og spennende samarbeidspartner er den internasjonale studentfestivalen i Trondheim, ISFIT.

En innsats på dette området fra Trøndelag må omfatte både offentlig og frivillig sektor. Det er ikke hensiktsmessig å etablere et større prosjekt fra dag 1 på dette området, men heller at man gradvis utvikler et helhetlig og samordnet engasjement.

Tiltak 2006

Ungdom engasjeres i og får en hovedrolle i et arbeid for å se på hvordan aktørene Trøndelag positivt kan bidra til demokratiutvikling i land med svake demokratiske tradisjoner.

2.4.2 Ung i Europa

EU har et program rettet mot ungdom; YOUTH, eller på norsk "Ung i Europa". Dette er et program for mobilitet og ikke-formell læring. Det er liten bruk av dette programmet i Trøndelag i dag. Kun noen ungdomskontakter i enkelte kommuner har involvert seg.

Programmet er for ungdom mellom 15 og 25 år og deles inn i fire deler:

- Voluntørtjenesten
- Gruppeutveksling
- Lokale ungdomsinitiativ
- Kurs og opplæring for ungdomsarbeidere

At ungdom reiser og oppholder seg for kortere eller lengre perioder ute i andre land er et viktig tiltak med positive effekter både menneskelig, kulturelt og for økonomisk utvikling.

Man bør kunne ha som målsetting at alle kommuner i Trøndelag hvert år har en eller flere ungdommer som søker Ung i Europa. Utfordringen er tosidig. 1.) For det første må det drives informasjons- og motivasjonsarbeid mot ungdom. 2.) For det andre må det etableres senderorganisasjoner som har kunnskap om programmet og kompetanse i søknadskrivning.

Større aktivitet i Ung i Europa programmet innebærer selvsagt også at vi legger til rette for å ta imot ungdommer fra andre land i Europa. Et eksempel på en aktiv trøndersk kommune er Overhalla som har benyttet seg av programmet i mange år.

Hordaland fylkeskommune setter av 60% av en stilling til Ung i Europa programmet. Hordaland sender for eksempel omlag 10 ungdommer i året på voluntørtjeneste, som er et tilbud til ungdom mellom 15 og 25 år som vil jobbe med frivillig arbeid i et EU-land for en periode på 6-12 mnd. Voluntørene får arbeid innen kunst, kultur, media, idrett, natur og miljø, eller sosialt arbeid med barn, unge eller eldre mennesker. Ungdommene betaler ingenting selv – og får lommepenger i tillegg til reise og opphold.

Trondheim kommune

Også Trøndelag bør sette av en ressurs til Ung i Europa, og involvere tidligere brukere av programmet til prosjekter/engasjementer opp mot skoler og andre institusjoner/organisasjoner som brukes av ungdom.

Satsing på Ung i Europa kan hente forankring i Felles fylkesplan i kapitlene "Mennesket er Trøndelags viktigste ressurs" og "Trøndelag skal være et godt sted å leve og bo".

Tiltak 2006

Trøndelag etablerer en ressurs innenfor programmet Ung i Europa.

2.5 DELTAKELSE I INTERNASJONALE ORGANISASJONER

Nord- og Sør-Trøndelag fylkeskommuner og Trondheim kommune har så langt ikke gitt høy prioritet til deltakelse i internasjonale organisasjoner. STFK og NTFK er medlemmer av Nordsjøkommisjonen (NSC), og CPMR ("Konferansen for perifere og maritime regioner". CPMR. CPMR er paraplyorganisasjon for 6 geografiske kommisjoner, bl.a. NSC, med til sammen ca 150 medlemsregioner, hvorav inkludert 15 norske fylker. Nordsjøkommisjonen er den mest aktive geografiske kommisjonen i CPMR.

CPMR arbeider aktivt opp mot EU-systemet. EUs president Borroso talte til årets generalforsamling 2-4. nov. hvor det også var sterk representasjon fra norske regioner. To norske fylkesordførere hadde innlegg. Fylkesordfører i Telemark Gunn Marit Helgesen er visepresident i CPMR og president i Nordsjøkommisjonen. Roald Bergsaker – fylkesordfører i Rogaland presenterte "The northern maritime corridor" - en satsing hvor norske kystfylker deltar, også STFK og NTFK. Fylkesordfører Tore O. Sandvik og fylkesrådmann Milian Myraunet representerte STFK på generalforsamlingen

Et hovedtema for generalforsamlingen var å belyse debatter som må tas som en forberedelse til en europeisk maritim/fiskeri politikk og for å få en felles strategi for sikkerhet på sjøen.

Trøndelagsfylkene bør samarbeide med Møre og Romsdal på dette området og det har allerede vært gjennomført uformelle innledende samtaler om samarbeid innenfor havbrukspolitikk, fiskeri og bærekraftig utvikling i Midt-Norge, som bl.a. inkluderer fylkesmannen – beredskap og miljø.

Nordsjøkommisjonen har 7 tematiske grupper.

1. Kultur og turisme
2. Regional utvikling
3. FOU
4. Miljø
5. Fiskeri
6. Interregionale nettverk
7. Transport

Medlemmene er både politikere og tjenestemenn. De to trøndelagsfylkene bør konsentrere innsatsen om få grupper, og kan gjennom arbeidsdeling representere hele regionen i hver sin(e) grupper. I dag er STFK aktiv deltaker i gruppen for "Kultur og turisme" og bør fortsette med det. NTFK vurderer deltakelse gruppen for "Regional utvikling".

Tiltak 2006

STFK engasjerer seg sterkere innenfor maritim politikk/kystpolitikk i CPMR og Nordsjøkommisjonen. STFKs engasjement i Nordsjøkommisjonens temagruppe for kultur og turisme videreføres.

2.6 Internasjonale engasjementer i opplæringssektoren

Undervisning om andre land og kulturer står sentralt i skolens lærerplaner. Det er likevel stor forskjell på skolenes aktivitetsnivå. Aktiviteten avhenger av ildsjeler blant lærere og elever. Det bør være et mål

Trondheim kommune

at alle videregående skoler er aktive når det gjelder internasjonal aktivitet. Også ungdomsskolenivået bør ha ambisjoner om internasjonalt engasjement. Mange skoler ønsker mer hjelp og støtte til ang. informasjon, nettverksbygging/partnersøk, og søknadsskriving. Innen fagopplæring har man etablert et eget støtteapparat for å hjelpe til med søknadsskriving og ordne kontakter ute i Europa.

Det bør opprettes en ressurs for internasjonale aktiviteter for videregående skoler. For lærlingeordningene i LEONARDO har man gode erfaringer med et felles ressurscenter for trøndelagsfylkene i form av OK-INT lokalisert til Brundalen vgs. Resultatet er 40 lærlinger utplassert hvert år. Et liknende ressursfunksjon bør opprettes for de videregående skolene, med både allmennfagene og yrkesfagene som målgruppe. Et ressurscenter kan a) aktivt oppsøke skoler for å mobilisere/stimulere til aktivitet, b) hjelpe til med å skaffe kontakter i utlandet, c) være behjelpelig i søknadsskriving. En slik ressurs bør derfor etableres i hvert fylke.

Bilingual undervisning, dvs at 30% eller mer av undervisning på annet språk enn norsk, er en kraftig stimulans til bedre språkforståelse hos elevene. Det at man lærer et utenlandsk språk innenfor eget fagfelt gjør språklæringen ekstra målrettet. Noen videregående skoler har allerede i dag tilbud om bilingual undervisning men dette er et tilbud som bør utvides til å gjelde flere skoler.

Forankring i Felles fylkesplan for satsing på internasjonal aktivitet i skolen finnes gjennomgående i hele planen, i kapitlene "Mennesket er Trøndelags viktigste ressurs", "En kraftig satsing på verdiskaping og innovasjon", "En samordna forsknings- og utdanningspolitikk" og "Trøndelag skal være et godt sted å leve og bo".

Tiltak 2006

Det tas sikte på å etablere en ressurs til koordinering av de videregående skolenes internasjonal aktivitet.

Det tas sikte på å etablere et bredere tilbud innenfor bilingual undervisning

3. Organisering

En felles internasjonal strategi innebærer noen organisatoriske utfordringer. To fylkeskommuner og en storby går sammen om felles målsettinger på det internasjonale området - hvordan sikrer vi at det jobbes samordnet og effektivt?

Organiseringen må ivareta fem hensyn:

- Internasjonale engasjementer skal integreres i eksisterende organisasjonsstrukturer for regional utvikling. Trøndelag skal ikke etablere eget "Utenriksdepartement".
- Arbeidsdeling/felles utnyttelse av hverandres ressurser/kompetanse
- Plassering av ansvar
- Rask utveksling av informasjon
- Samordning på rådmannsnivå og politisk nivå

I dag koordinerer begge fylkeskommunene internasjonale grupper i sine fylker, med deltakelse også fra Fylkesmann, KS, Innovasjon Norge m.fl. Trondheim kommune deltar aktivt i Internasjonalt forum Sør-Trøndelag. De internasjonale arbeidsgruppene har vist sin berettigelse og bør fortsette. Det er trolig for ressurskrevende å operere med en felles trøndersk internasjonal arbeidsgruppe av denne type. Møtene ville bli store (10 + 10 personer) og kreve mye reising.

Som en konsekvens av felles internasjonal strategi for Trøndelag bør det opprettes en koordineringsgruppe (CO-gruppe) hvor de to fylkeskommunene og Trondheim kommune deltar. CO-gruppen bør bestå av seks personer; tre personer med ansvar for internasjonale aktiviteter i henholdsvis STFK, NTFK og TK, samt at fylkeskommunene og Trondheim er representert på ledernivå.

Ellers vil koordineringen skje innenfor hvert samarbeidsområde og prosjekt, som i dag. Samarbeidet vil være teambasert, med deltakelse fra flere aktører enn de to FK og TK. For hvert samarbeidsområde/prosjekt må man ha tydelig plassering av ansvar for ledelse og koordinering.

